СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 50. Джерзі Сіти, Н. Дж., четвер, 3-го березня 1938. — No. 50. Jersey City, N. J., Thursday, March 3, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

АМЕРИКАНСЬКІ ДУМКИ ПРО СОВЄТИ

НЮ ЙОРК. — Американські передові часописи, як Ню Йорк Таймс, Івнінг Пост, Ворлд-Телеграм, які дотепер досить прихильно ставились до Совєтів, у звязку з надходячим процесом проти 21 передових большевицьких провідників у Москві написали передовиці, в яких різко критикують Совєти та кажуть, що вони мусять бути перегнилі до самого ядра. Комісія під проводом Джана Дюія, що досліджувала закиди Сталіна проти Троцького, видала заяву, в якій говорить, що той процес є нічим іншим тільки підступною лапкою Сталіна, щоб вигубити всіх большевиків, які не годяться з ним. З цею гадкою прилюдно погодилися також Чарни Владек, провідник більшости в міській раді Ню Йорку, Норман Томас, провідник американських соціялістів, і багато інших визначних американців. У заяві згаданої комісії також говориться, що треба сподіватися, що сталінський режім назве всіх тих американців, які не погоджуються з поступованням Совєтів, „противреволюціонерами, фашистівськими агентами і ворогами народу".

ДАЛЬША КРИТИКА БАРУХА.

ВАШИНҐТОН. — Сенатський комітет безробіття вже другий день допитує чільного демократичного діяча і ще недавно довіреного дорадника Рузвелта, Баруха, в справі біжучого бизнесового застою. Барух далі критикував політику „нового розділу", кажучи, що вона не дає бизнесові розігнатись, відбираючи йому надвишку плинного капіталу. Він також казав, що уряд воює з великими компаніями, підтягаючи їх під рубрику „монополів", і старається розбити їх на малі ґрупи. А це не є правильно. Уряд повинен виразно сказати, які компанії вважає монопольними, і покарати лиш ті, які роблять проступки, а не карати цілого великого бизнесу. Бо карання всіх за те, що хтось десь провинився, подібне до палення цілого дому, щоб знищити кілька лиликів на піддашші.

УХВАЛИЛИ ФОНДИ НА НОВИЙ ЦЕПЕЛІН.

ВАШИНҐТОН. — Хоч будова цепелінових бальонів в Америці не дуже поплатна, бо кожний раз, як тільки американці збудували такий бальон, він у короткому часі розбився, то проте тепер сенатський комітет призначив три міліони долярів на будову ще одного такого бальона. Зробив це комітет проти виразної волі Рузвелта.

ВИЯСНЕННЯ В СПРАВІ ПРИВАТНИХ ДОХОДІВ РУЗВЕЛТА.

ВАШИНҐТОН. — Особистий секретар Рузвелта, Ерлі, відповів на прилюдні закиди, що, мовляв, Рузвелт продає відомості, що випливають з його високого становища, ґазетярським синдикатам і в той спосіб заробляє великі гроші. Він заявив, що президент справді продає ґазетярським синдикатам відомості про державну політику і про потягнення уряду, але грошей одержаних з продажу, не вважає своїми грішми, тільки державними, і всі вони до цента будуть зужиті на якусь ціль, що її ухвалить конґрес.

ГЕРСТ ПОЗБУВАЄТЬСЯ СВОЇХ МИСТЕЦЬКИХ СКАРБІВ.

НЮ ЙОРК. — Відомий ґазетярський магнат Герст рішив позбутися своєї величезної збірки мистецьких рідкостей і тепер хоче частину експонатів продати, частину дати музеям, а частину залишити своїм своякам. Рішився він на це діло тому, що внаслідок податкового закону його спадкоємцям прийшлось би платити величезну суму, приблизно 15 міліонів долярів, спадкового податку. Герст уже має 75 літ.

ЗНОВ СТАЛА АМЕРИКАНКОЮ.

ВАШИНҐТОН. — Ґрафиня де Люпе, що є американського походження і вийшла в 1922 році заmуж за чужинецького ґрафа, тепер зрезиґнувала зо свого ґрафського титулу, щоб дістати назад американські громадянські права, які вона внаслідок подружжя була втратила.

ЛІКАРСЬКІ ОГЛЯДИНИ ДЛЯ ПОДРУЖ.

ОЛБАНІ. — В нюйорській стейтовій леґіслятурі перейшов закон, на основі якого всі кандидати і кандидатки на подружє життя мусять піддатися лікарським оглядинам, щоб ствердити, чи не мають вони часом яких венеричних недуг, у першій мірі сифілісу. Але на цертифікаті оглядин буде лише написано, що дотична особа оглядини перейшла, одначе не буде там написано про вислід. Цей закон є продовженням попереднього закону в тій справі, що перейшов два дні раніше, а саме, що вагітні жінки мусять також переходити такі оглядини. Бо лікарі кажуть, що в пятім місяці вагітности при помочі лікарських заходів можна ще вратувати від сифілістичних наслідків як матір так і дитину.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ЩО МОЖЕ ТОРНАДО

Так виглядало місто Родеса, в стейті Луізіяна, по відвідинах торнада. На 2,000 осіб населення міста 30 осіб згинули в румовищах, була сотка ранених. Румовища домів були розкинені по просторі 200 ярдів уширш та півтори милі завдовжки.

КОЖНА НІЧ — НІЧ ТРИВОГИ!

В краківськім „І. К. Ц." появилась україножерна стаття, що в ній автор м. ін. ось так характеризує життя поляків у східній Галичині: „Кожна ніч поляка (у східній Галичині — прим. Ред.) — ніч тривоги! Кожний крок у білий день — нараження! То вічне очікування засідки, то' в висліді переконання, що не слід набувати землі з парцеляції!"

ПРИСЯГАЛИ НА ЗАМОВЛЕННЯ.

Поліція викрила у Львові шайку станових кривоприсяжників, що на домагання інтересованих сторін ставали перед судом у судових процесах. Провідником кривоприсяжників, яких було 10, був бувший екзекутор Казимир Панкевич. Справою занялася судова влада.

ЗАСТРАШАЮЧИЙ КОШТ ДОПОМОГИ.

Кошт урядової допомоги в Манітобі впродовж 85 місяців, від 31 жовтня 1930 до 30 листопада 1937, досягнув застрашаючої суми 59 міліонів долярів. Таке виявив у леґіслятурі провінції Манітоби міністер публичних робіт В. Р. Клоб, приступаючи до предложення обчислень видатків. Не досить, що кошт допомоги є великий, але й нема надії на зменшення її. В теперішню пору допомога коштує провінцію 241 тисяч долярів місячно, не включаючи того, що від себе дають муніципали та домініяльний уряд. Із загальної суми 59 міліонів долярів пайка домінії була 21 міліонів долярів, муніципали заплатили 16,400,000 долярів, а провінція 20 міліонів долярів.

Подаючи огляд ситуації, сказав міністер, що допомога є дальше найповажнішим з видатків уряду. Крім того, що провінція заплатила на допомогу, — а всі ті гроші були позичені від домініяльного уряду — вона також позичила муніципалам 5,297,000 долярів.

СЕСТРА ОТРОЄНА, БРАТ АРЕШТОВАНИЙ ЗА ДУШОГУБСТВО.

Дві траґедії навістили одна за одною родину Мартинюків в Едмонтоні. В середу умерла від отроєння 22-літня Роза Мартинюк у кімнаті Павла Рудика, вейтера в Естор Гавзі. В неділю арештовано її молодшого брата, 21-літнього Михайла Мартинюка, під закидом, що він убив для грабунку Стефана Іванчука, 45-літнього власника пулруму в північнім Едмонтоні. Голова Іванчука була розбита якимсь твердим знарядом. Мартинюка арештувала поліція годину по відкритті душогубства. Він був сховався під ліжко своєї сестри і коли виліз звідтам на жадання поліції, пустився був утікати, так, що мало не вишмикнувся. Підозріння на нього впало тому, що люди бачили, як він виходив з кімнати Іванчука.

Роза Мартинюк умерла від отроєння в загадочних обставинах. Рудик, у якого кімнаті вона вмерла, сказав, що вона була в конвульсіях, коли він її знайшов. Вмерла, поки прийшов покликаний лікар. Два дні пізніше знайдено й самого Рудика сильно хорого від отроєння, однакож завчасу забрано його до шпиталю й урятовано.

Поліція думає, що нема ніякого звязку між смертю дівчини з вбиттям Іванчука.

ІНВАЗІЯ МИШЕЙ У НІМЕЧЧИНІ.

Частину Німеччини, а саме між Баварією і Зальцбурґом, навістила величезна скількість дивних мишей з жовтим комірцем і з білою смушкою на череві. Ці миши перенесені повенями з лісів. Люди не можуть собі з ними дати ради. Майже всі коти погинули від споживання тих мишей. Думали, що гострі морози їх знищать, але помилилися, бо скількість мишей, які роблять величезні шкоди, не зменшилася. Зоольоґічний інститут ствердив, що та порода мишей все жила в лісах Німеччини, але в дуже малій скількості.

ВТІКАЮТЬ ВІД КОМУНІЗМУ.

Шведська преса повідомляє: Комуністична партія Швеції втратила кількох поважних діячів, що перейшли до соціял-демократичного табору. Найвизначніший між ними є Ґарі Лєвін, дотеперішній секретар Т-ва Приятелів СССР. Лєвін прожив кілька літ у СССР-і, вернувшись, оголосив відозву, звернену проти комунізму.

20 ЦИГАНІВ УТОНУЛИ У ВИСЛІ.

На дорозі до Радома віхали циганські вози на замерзлу Вислу. Під тягаром возів лід заломився, а вози з 20 циганами втонули. Цигани походили із східної Галичини, а їхали як делеґація до „короля циганів" у Варшаві.

НЕЩАСЛИВИЙ 13-ТИЙ КІЛЬОМЕТЕР.

Біля Тчева під Торунем склалалася незвичайна катастрофа чотирьох самоходів, які в коротких відступах часу розбилися в тому самому місці, у віддалі 13. кільометрів від Тчева біля села Рудно. Вантажний самохід фірми „Покольон" з Бидґощі, зїздячи із крутої гори по ожеледі, впав на придорожне дерево, яке вирвав в корінням і розбився. Шофер вийшов із катастрофи щасливо. Кілька хвилин пізніше розбився в подібний спосіб об сусідне дерево вантажний самохід із Варшави, причому шофер Болеслав Хойнацкі так тяжко потовкся, що незабаром помер у тчевському шпиталі. Трохи пізніше в тому самому місці розбилися ще два інші самоходи, один вантажний, другий особовий, на щастя без жертв у людях.

ВІДГРИЗ НІС НАРЕЧЕНІЙ.

У Шилах, повіт Кремянець, Степан Присяжний заручився з Софією Грицковяк. Присяжний був дуже заздрісний за наречену. На тому тлі вони нераз сварилися. Підчас одної сварки Присяжний відгриз ніс своїй дівчині.

ДОРАДЖУЮТЬ НА ЗАКАРПАТТІ ВЧИТИ ПО "РУССКИ"

УЖГОРОД. — Ужгородське „Українське Слово" (ч. 5) пише, що українці ніколи не довідаються висліду голосування в справі мови в народніх школах Закарпаття. Але тепер уже деякі чеські часописи донесли, що в кількох селах уже зачали вчити по „русски". Виходить, що більшість населення таки не заявилася за „русскі" читанки. А це значить, що на законне заведення „русскої" мови таки не одержано кваліфікованої більшости. Та без огляду на те, як ця справа дійсно мається, є фактом, що наступив час насильної русифікації.

До боротьби за рідне слово.

„Українське Слово" взиває українські установи і часописи, щоб з огляду на цей факт негайно повели завзяту, розумну та плянову боротьбу і стали в обороні рідної мови. Взиває учителів-українців, щоб негайно приноровились до наказів влади і зачали вчити в школах по „русски". А це значить, щоб учили по московськи, літаратурною російською мовою. Це повинно бути не тільки „службовим обовязком учителів-українців, але є і їх національним обовязком".

Виявити кацапську глупоту.

Бо тільки тоді, коли вчителі зачнуть учити чисто по московськи, діти і родичі переконаються, що їх дурили, що „русский язик" це та сама мова, якою говорить населення Закарпаття, що це те саме, що українська мова, якою досі говорили до них учителі і якої вони вживають у себе вдома. Учитель українець, пише далі „Українське Слово", не сміє далі продовжувати „шахрайство", що „русский" і „руський" то одно й те саме, а повинен виказати ріжниці, вживаючи чистої московської мови. І треба піти між нарід і виказати це народнім масам, бо „коли наші люди підчас тисячлітнього рабства не могли дізнатись про те, чиї ми діти, то треба їх уже навчити цього бодай тепер". Як і треба навчити наших людей триматися засади: „українська дитина до української школи".

НЕ ДАЮТЬ ПОРІВНЯТИ НАС З ЖИДАМИ.

УЖГОРОД. — На Закарпатті є в Мукачеві жидівська ґімназія. А тепер відкрито нову жидівську ґімназію в Ужгороді. Ніхто проти цього не підносить ніякого закиду, хоч очевидно чеські ґімназії на Закарпатті є також завалені жидами. Та інакше представляється справа з українцями. Як тільки о.о. василіяни відкрили українську клясичну ґімназію, то з усіх усюдів почато виливати на них за те брудні помиї. І посипались до влади денунціяції, щоб ґімназію закрити. Пишучи про це, „Українське Слово" взялося порівнювати положення жидів і українців на Закарпатті й виводити траґічні для українців висновки. Та чеська цензура не дозволила писати про такі річи. І тому ті місця в ґазеті — білі.

ДВІ ВЛАДИ.

ҐРАЦ (Австрія). — На 15,000 людей, що влаштовували націстичну параду, не звертаючи уваги на заборону, американський кореспондент, що йшов на переді паради, був одиноким, що не мав націстичної відзнаки. Таке він подає у своїм звідомлені до Америки. І ствержує, що у Відні є одна влада, що обороняє самостійну Австрію, а в Ґрацу, столиці Стирії, є друга влада, що поводиться так, якби Австрія була вже тільки частиною Німеччини.

ПОМЕР ПОЕТ-ГЕРОЙ.

РИМ. — Італія ховає Ґабріеля Д'Анунція, світової слави поета, повістяра і драматурга, а заразом великого італійського поета, мрійника і героя. Помер він у 74 році життя, у своїй пречудній віллі над озером Ґарда, сидячи за столом, з пером у руці. Жив у тій віллі самітно. Обслугувала його одна жінка, якої не було в хвилі його смерти. Був одним з тих, що перетягнув Італію підчас світової війни на сторону аліянтів. Сам пішов на війну. Як летун, доконував багатьох геройських діл. Втратив у війні одно око і мав багато інших ран. Відомий з наїзду на місто Фіюме, а підча свійни на Відень. Дістав титул князя, величаву палату, корабель і інші відзначення та багатства. Був любимцем жіноцтва, але з жінкою не жив. Міг жити як простий вояк дуже просто й нуждено, а в іншому випадку розкидав міліонами. Не був у великій згоді з церковною владою, але давав поважні суми на церковні цілі. Його письменницький талант рознесли по світі такі славні артистки як Сара Бернард, що грала його драму "Вмерле місто", й Елеонора Дузе, що віддавала надзвичайно пориваючо його драму „Ля Джьоконда", написану в часі, коли поет любився в Дузе. Д'Анунціо був великим приятелем Мусолінія і прихильником фашизму.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕ ПЕРЕБІЛЬШУВАТИ!

Це природне й зрозуміле, що атака, яку повів польський посол Войцеховскі в буджетовій комісії варшавського сойму проти митрополита Андрія Шептицького, заворушила українське громадянство в краю і на еміграції. Й зрозуміла є величава маніфестація, яку влаштовано митрополитові у Львові як вияв національної солідарности, одного фронту проти ворогів нашого народу. Та інша справа, чи справді потрібна та широка протестаційна акція, яку поведено в цілім краю зприводу непристойного виступу згаданого польського посла. Думаємо, що така, аж так широко закроєна протестаційна акція, непотрібна, особливо, коли вона звязана з одною особою, з одним польським послом, з одним, як це пишеться в крайовій пресі, малим „чоловічком", якого особа і якого слово „не в силі діткнути величної Особи Митрополита". Бо заяв „найглибшої пошани і відданости", як це тепер ухвалюється в резолюціях, митрополит не потребує. Він сам знає, що має в українців пошану. І український нарід це добре знає. Тому нема потреби надавати виступові поляка-чоловічка аж таке значіння, щоб зприводу цього влаштовувати віча й зібрання і на них ухвалювати митрополитові вірнопідданчі резолюції, або, що дійсно не добре, заяви співчуття. Бо раціональне є те, що пише К. Л. (д-р Кость Левицький) у „Ділі", що, „...наш Князь Церкви не налякався тої останньої атаки, ані нею не зажурився і не потребує заяв співчуття, бо від тої напасти ані пастир не впав, ані стадо не розбіглось, а ще більше всі ми зединились".

А й митрополит, коли йому влаштували маніфестацію, сказав, що він уважає напад польського посла за „велике і рідке відзначення, бо не може бути кращої й вищої чести та слави, як коли доводиться приймати на себе удари, призначені для цілого народу". Сам він підкреслив, що це для нього „слава", коли на нього нападають вороги нашого народу. І то така слава, що „можна без застереження нею тішитися й нею хвалитися".

Певно, що колиб можна з цеї нагоди повести широку протестаційну акцію проти польського уряду і Польщі й виказувати всі їх злочини супроти українського народу і нашої церкви, то це булаб інша справа. Особливо, колиб край пустив ці протести у широкий світ. А так, коли йде про такі напади як посла Войцеховського, то треба відповідати в такий спосіб, у який відповідав колись на напасти і лайки польської преси митрополит Григорій Яхимович, коли сказав, що це знана річ, що вуличники не кидають камінням на дерево, яке не родить. А коли ще брати під увагу в теперішнім випадку особу такого малого чоловічка як Войцеховскі, то можна цілком спокійно сказати, що псові можна гавкати і на Господа Бога. Та й на тім скінчити, або повести широку акцію, звернену проти польського уряду і Польщі.

ЛІТЕРАТУРНЕ ЖИТТЯ НА ПОРОЗІ 1938 РОКУ

Літературний рік 1937 уже поза нами. Жюрі літературних нагород призначило першу нагороду **Юрієві Косачеві** за три томи новель: „Чарівна Україна", „Клубок Аріядни" й „Тринацята чота"; другу **Ількові Борщакові** за історичну розвідку п. з. „Наполеон і Україна", а третю дістала **Наталя Лівицька-Холодна** за книжку поезій „Сім літер".

Канадійську нагороду одержала **Галина Журба** за повість „Революція йде".

Крім цих найкращих творів минулий рік був багатий на багато інших літературних творів, що заслугують на увагу. Тут згадаємо роман Миколи Голубця „Жовті Води", прегарну поему Юрія Клена „Прокляті роки" і патріотичну збірку новель Леоніда Мосендза „Покірна людина". Всеж таки з минулорічних книжок якісь певно останутся в історії літератури.

Стоїмо вже на порозі 1938 року.

Вже другий місяць проходить, а ще не появився ні один літературний твір. Тишина. Ущух шум, наче по великій бурі, бо везже таки кінець кожного року цікавий на сензації з літературного життя. По хатах і при каварняних столиках усе йдуть розмови на тему нагород і дебати, хто повинен одержати нагороду. Ще який місяць по проголошенні нагороди тягнуться дискусії, чи справедливо жюрі вирішило, чи ні, а потім стає спокійно. І саме тепер, коли вже в Галичині про літературу не говориться майже нічого, саме тепер мені дозволимо собі написати кілька рядків, стоячи на порозі літературного життя 1938 р.

Цей біжучий рік буде мабуть найцікавіший і найбільший на „сензації", тому, що ніхто досі не знає, хто з чим виступить саме в цьому році.

Досі тільки є заповіджена поема С. Гординського п. з. „Сновидів" та третя частина повісти Ірини Вільде п. з. „Життя стає поважне".

Але твори цих письменників не будуть „ревеляцією", тобто новою появою, бо це твори відомих у нас авторів, а то й свого часу нагороджених. І вслід за цим ідуть сподівання, хто що видасть у цьому році.

Ю. Косач того року видав аж чотири книжки, тож і сумнівне, чи цього року щонебудь зпід його пера появиться.

Улас Самчук закінчив третю частину „Волині". Не легко йому цього року показатися з яким твором, щоб перевищував або принайменше дорівнював „Волині".

Н. Королева дала повість „Сон тіні", яка одержала неприхильну критику. Мабуть авторка схоче довше посидіти й вдоволити критиків, тож цього року ледви чи що випустить.

Г. Журба пише довго, отже цього року нема що її твору ждати.

Чиїж твори появляться?

Важко виворожити.

І тимто цей рік буде дуже цікавий і сподіваємося, що багато творів появиться зпід пера нових авторів. І це булоб дуже цінно і корисно, бо, правду сказати, менше цікаві є літературні нагороди, коли удруге нагороджують одного автора, хочби й зовсім заслужено. Бо тоді моглоб виглядати, що літературна нагорода служить одним і тим самим особам, а це відстрашувалоб інших авторів, передусім молодий нарибок.

Василь Ткачук.

Подивляємо відвагу сильних, одначе більше гідні подиву є ті, що чують свист кулі, дрижать зо страху, а всеж наставляють груди за рідний край, віру або жінку та діти. — **(Йокай).**

Є приповідка: Шнурком, сплетеним із жіночого волосся, можна звязати найсильнішого слона, а свиставкою, викраеною з жіночого черевика, можна в осени заманити оленя. Це омана, яку мусимо викорінювати з себе і якої ми повинні боятися та боронитися перед нею. — **(Кенко-Гоша).**

Час злагіднює терпіння та жалі, бо з часом людина змінюється і стає наче інша: той що образив і ображений стає інший, тож і образа не виглядає прикро. — **(Паскаль).**

„МОСКВА МОЯ, СТРАНА МОЯ..."

„Погляди всіх трудящих звернені на Москву, де зібралися кращі люди вирішувати важливіші державні справи. Всіма мовами від краю і до краю лунала пісня щасливого **радянського народу.**

„Кипучая, могучая,
Никем непобедимая
Москва моя,
Страна моя,
Ты самая любимая.

„12. січня почав свою роботу соціялістичний парлямент — відкрилася Сесія Верховної Ради Союзу Радянських Соціялістичних Республік першого скликання.

„1143 депутати — цвіт **нашого великого радянського народу,** кращі з кращих, найпередовіші люди країни становлять наш народний парлямент". (Підкреслення наші. — Ред. „Правди").

* * *

Отак „витають" сталінський „парлямент" київські „Вісті Центрального Виконавчого Комітету Рад Робітничих, Селянських та Червоноармійських Депутатів **Української** Радянської Соціялістичної Республіки" (повна назва київської газети „Вісті") з 14. січня 1938 р. в передовиці п. з. „Соціялістичний парлямент".

Це має бути центральний орган нібито **українського** радянського уряду, але для нього існує **не Київ, тільки Москва,** могуча, ніким непереможена, найбільш люблена Москва — „Москва моя, страна моя..."

Коли до цього додати „цвіт нашого великого радянського народу", то маємо повне привернення царської Росії, лише зо зміною одного слова. **„Великий радянський народ"**, це живцем узятий: **„велікій рускій народ".** І зовсім природньо, що для нього — **„Москва моя, страна моя..."**

Але причому тут український нарід? Йому накинено „найбільш люблену" Москву як його власну таксамо, як це роблено за царської Росії. Тільки тепер пишеться про це в ґазетах, що виходять українською мовою.

Заввага редакції „Свободи": Повища стаття це передрук з канадійського часопису „Правда". Часопис той видає ґрупа большевиків, що відстала від тих комуністів, з якими довгі роки разом працювала в переконанні, що, слухаючи Москви і йдучи за її голосом, служить робітничій справі й Україні під Советами. Тепер ця ґрупа йде проти тих комуністів, що далі вірять у Москву і видають у Ню Йорку „Українські Щоденні Вісти", а у Вінніпеґу (Канада) часопис „Народна Газета".

З КОМУНІКАТІВ ОФІНОРА

МОСКОВСЬКА ГОСПОДАРКА В УКРАЇНСЬКІЙ ФАБРИЦІ ТРАКТОРІВ.

„Ізвестія" з 5. лютого подають ось - таке характеристичне повідомлення про роботу тракторної фабрики в Харкові: „Перша партія гусільничних тракторів мала багато хиб, але управа фабрики не звертає уваги на скарги з місць і виробляє далі машини не до вжитку. Відділ технічної контролі, який має до розпорядимости 50 інжинірів, не дбає про добру якість тракторів, а сприяє виробові нікчемних машин. Характеристичною прикметою цих моторів є те, що резервуари бензини перепускають паливо. Але це не перешкаджає контрольорам уважати машини придатними до вжитку. Народні комісаріяти хліборобства та машинобудівництва післали до фабрики своїх власних контрольорів, які з 800 готових тракторів визнали лише 2 придатними. З 15—20 машин, які знимають денно з рухомого пасма, придатними бувають 7—8. Дня 3. лютого з 14 готових машин ні одна не надавалась до вжитку. Інжинірі харківської фабрики поясняють злу якість своїх виробів злим матеріялом та хибними конструкційними плянами, присланими зо сталінградської фабрики. Але справжньою причиною злої якости тракторів є те, що інжинірі про неї не дбають. Роботи контрольорів не перевірюють. За кожний трактор, що має означення „придатний", дістає бриґада інжинірів 9.30 руб. За трактори, що потребують перерібки, не дістають вони нічого, тому й перепускають усі трактори. Багато з цих інжинірів заробляють місячно до 1,000 руб. і належать до стахановців. Директор Свистун не робить ніяких заходів, щоб вироби були добрі...". Але трактори ледви чи будуть кращі, коли п. Свистун буде зліквідований. Московська окупаційна господарка дає в Україні більш-менш усюди однакові результати.

КІНЕЦЬ ПРОКУРАТОРА КРИЛЕНКА.

Як повідомляє німецька преса, Криленка заслано на Сибір. Він помандрував шляхом, яким ішли сотки тисяч його жертв. Але хибно булоб думати, що його заслано за його жорстокість, що доходила до правдивого збочення. Його зліквідовано, розуміється, й не за те, за що його цькував недавно його наступник Вишинський в „Ізвестіях", та ціла совєтська преса за ним, а саме, що він підкопав довіря населення до советського суду, позбавив народніх суддів відповідальности за виконання їх присудів та вважав адвокатів живловим лихом. В дійсності він був лише надто пильним виконавцем усіх злочинних плянів московського уряду і має тепер покутувати за те, що цих плянів не пощастило здійснити. Не вина це Криленка, коли московський терор прибрав на землях чужих націй такі розміри, що московські аґенти втратили кожну контролю над ним і він звернувся в значній мірі проти самих окупантів, коли повінь донесень усіх проти всіх піднеслася понад голови льокальних урядів. Тепер прокуратор Вишинський обіцяє в пресі врочисто привернути повагу до „советського закону", отже й визнає, що її втрачено. Це має статися в той спосіб, що ціле судівництво має бути зцентралізоване ще більше ніж передтим. А судівництво в національних республіках має бути підпорядковане безпосередньо Москві, Вишинському і Єжову. Отже й московське насильство має бути піднесене на рівень найвищої непомильности. Можливо, що „українець" Криленко, як про нього пише німецька преса, для цеї ролі справді не надавався. Тимчасом партійні і совєтські орґани намагаються даремно розібратися в покладах апеляцій, що наросли по всіх урядах, специяльно по чужих землях, і наростають безупинно далі. Ці намагання провадять до збільшення судового безладдя та дають „ворогам народу і буржуазним націоналістам" численні нагоди виступити чинно проти найвірніших слуг Москви. Надмірне поширення московського терору допровадило його до сучасної кризи, з якої наступник Криленка ледви чи знайде вихід.

Теперішність присвячуємо дурноті та злу, а щойно будуччину жертвуємо для мудрости й чесноти. — **(Лесінґ).**

Всі звірі сотворені з головою, зверненою до землі; одна лише людина постаттю просто вгору стріляє і лице до неба найлекше може підняти; це знак, що сотворена до вищих річей. — **(Св. Августин).**

Три роди винограду родить винна лоза: один справляє приємність, другий пиянство, третій родить злочин. — **(Епіктет).**

Не генії є матірю правди, лише — час. — **(Бекон).**

Галя Левицька.

МИКОЛА ЛИСЕНКО

10. березня 1842 року.

(1)

Полтавський степ спав іще зимовим сном. Безкрає біле море простягалося довкола села Гриньок. Було темно й тихо. Тільки подекуди в маленьких вікнах мужицьких хат блимало світло, як погляд утомлених очей. Нічну тишу переривало жалісне гавкання собак.

У такий вечір у куми Насті скрипнули ворота. Настя проводжала куму Марину, що забігла була під вечір до неї. Куми не могли наговоритися.

— Кажуть, син — запевняє Марина. — Марія Василівна зовсім з ума сходить на радощах.

— Чи то й дивота? — каже Настя. — Саміж дітей не мали, племенницю ховали. Тепер її дитину пригорнуть.

— Мабуть чи не виберуться молоді пани звідсіля. Хата в наших Булюбашів невелика, челяди багато, а тепер ще й дитина маленька.

— Ой, ледве чи пустять їх старі пани від себе. Хоч то не рідна дитина, та люблять її більш як рідну.

— Та й дивнюж, що так люблять та жалують Ольгу. Марія Василівна ніби прості собі, за нашим братом тягнуть. А та племенниця велика пані; у високих школах вчилася, слова нашого не розуміє, якоюсь хранцузчиною меле, що аж страшно.

— Бог їх знає. Зате молодий пан, кажуть, не такий гонорний. Любить пожартувати й поговорити, любить пісень наших послухати.

— Та нема вже, як наш старий Петро Булюбаш! Це не те, що пан у Семенівці. Там, кажуть, з людьми поводяться гірше ніж із собаками.

— Ой, доле гірка!

— Ну, й змерзлаж я, кумо. Балакаєш, — забудеш, що то ще зима. Побіжу я.

Село спало. Зате в дворі всі кімнати були ясно освітлені. Того дня молодим панам уродився син.

Панський дім, що зовсім сховався у великому саді, не був ні великий ні пишний. Стріха соломяна, вікна маленькі, низенькі стелі. Старий маршалок Петро Булюбаш не багато робив собі з того, що довколичні пани насміхалися з його „мужицтва". Булюбаш походив з козацького роду. Під російським пануванням багато значних козацьких родів стали дворянами. Тільки дуже небагато з них не забули про своє походження. До них власне належав Петро Булюбаш. Неодин раз переконував він свою племенницю Ольгу, що в найкращих панських хоромах живуть ті люди, що виреклися свого народу й свого слова, пани, які використовують мужика-кріпака до шпіку-кости. Племенниця Булюбашів, Ольга Луценко, не дуже то схилялася до дядькових переконань. Хоч і її батько походив зо знатного козацького роду, був він високим достойником у царському війську. За батькові заслуги Ольгу приняли в Смольний Інститут у Петербурзі й там вона виховувалася з дочками найблагородніших родин царської Росії. Там відняли в неї й ту крихітку рідного, що його вона привезла з собою з села. В Інституті Ольга набралася переконання, що мужик — це нижча порода людей.

Ще за побуту в Інституті Ольга осталася круглою сиротою. Найближчі її свояки, пани Булюбаші у Гриньках, стали її опікунами.

В перше літо після смерти батька Ольга приїхала в Гриньки й очам своїм не вірила! Як це так? Її дядьки живуть під соломяною стріхою, дядько балакає мужицькою мовою! Тьотя йде вечорами в челядну й слухає пісень дівчат, як найкращої опери! Не витерпіла Ольга й просто сказала дядькам свою думку. Дядьки жахнулися: вони не сподівалися відкрити в молодій душі стільки погорди й зневаги для власного народу. Обоє сказали собі, що мусять направити те лихо, що його заподіяв Смольний Інститут.

МИКОЛА ЛИСЕНКО.

Ольга, що була красуня на всю околицю, незабаром одружилася з сином панів Лисенків із села Галицького — з молодим Віталієм. Маєток Лисенків у Галицькому припав двом Віталієвим братам; Віталій сам перейшов жити в Гриньки, де половина маєтку була власністю його дружини. Молодий Лисенко скоро став улюбленцем старого Булюбаша.

Тьотя Марія Василівна.

— А не знати, чи залишиться він такий білявенький, чи потемніє в нього волосся? — розглядає внука Марія Василівна, держачи його до світла. — Оченята ніби карі. Не можу сказати, на кого більше схожий: на тата чи на маму.

— Здається, що найбільш на вас, тьотю, — сміється молода мама. — А як не схожий іще, то напевно буде колись. Виж на хвилину не кидаєте його. Я де далі забуваю, що то в мене дитина.

— Олечко, і як тобі не стидно! Не судила мені доля мати власних дітей. Життя пройшло в тузі за ними. Не дивуйся, що я всім серцем привязалася до тебе, а тепер до твоєї дитини. Я рішила, що Колю берегтиму, як ока в голові. Рішила, що з нього мусить вирости надзвичайна людина, великий чоловік. Тут він побачив світ і тому я беру на себе обовязок берегти його.

— Ви говорите так, якби в Колі не було батька й мами, — образилася Ольга.

— Ні батька, ні матери я йому не заступлю. Відбирати його у вас — не маю права. Бачу тільки, що обоє ви ще дуже молоді й дуже не однакові. Боюся, що скоро дитина не знатиме, в котрий бік тягнути.

— Ах, то ви про це, тьотю! Дозвольте: ніколи я не погоджусь на те, щоб Коля виховувався з мужиками та щоб з нього виріс хахол!

— Дитя моє! — просить Марія Василівна. — Я теж не хочу, щоб Коля жив в одній кімнаті і їв з миски. Але не моглаб я пережити цього, колиб викривили дитині душу й убили в неї те, що їй рідне.

Лисенки в Крилові.

Не довго тішилася Марія Василівна внуком, не довго могла роздумувати над тим, як вона забалакає до нього, коли він зможе зрозуміти її. Віталій Лисенко поступив у військо й рік не пройшов, як молода родина виїхала з Гриньок до Крилова коло Новоґеорґієвська.

Ольга Лисенкова раділа. Як не жалко було кидати добрячих дядьків, як не важко було починати нове, невигідне життя, — думка, що відтепер вона буде мати вільну руку, перемогла все.

В Крилові Лисенки жили спершу скромно. Та в міру того, як Віталій дослугувався почестей, життя ставало виставніше й жвавіше.

(Дальше буде).

Звичайно лише лінивих дивує поспіх. — **Шекспір).**

З ДНЯ

СМЕРДЮХИ, А НЕ КРИТИКИ.

Трапляються на нашім овиді люди, що виступають раз як „громадські діячі", іншим разом як „редактори" чи „журналісти", а за кожним разом як „критики". Ось попало нам під руки одно число щойно народженої, чи відродженої газети. Коли вчитуюся в те, що в ній написане, і думаю про того, що це пише, то нагадується мені одно звірятко. Є ним смердюх (сконк). Цей смердюх дуже нагадує своєю вдачею і своїми прикметами отих наших писак, що завжди у всьому добачують тільки погане, що всюди занюхують тільки — сморід.

Смердюх боронить ся перед противниками тільки вонючим плином, від якого противник мусить утікати. Є і такі критики, а між ними і такі ніби редактори чи журналісти, що також уміють воювати зо своїми політичними чи якими іншими противниками тільки такою „відвагою", яка дуже нагадує відвагу смердюха.

Атомобілісти говорять, що смердюх потрапить преспокійно ходити собі по дорозі, куди їздять авта, й ніколи не вступиться автові з дороги. Бо він дуже добре знає, що авто його не переїде. А не переїде тому, що кожний шофер уникає його, щоб часом, зачипивши смердюха, не занечистити цілого авта. Ось тому саме смердюх дуже відважний. Вкінці смердюх ще і в тому дуже нагадує деяких „критиків", що зараз після „атаки" на ворога він мусить кудись на короткий час заховатися, щоб відзискати „амуніцію", себто щоб випродукувати в своїм тілі нову порцію вонючого плину.

Подібно і з деякими критиками: вирветься він десь з якою газетою, який вийде кілька чисел, виллє цілу купу бруду на всіх і вся і, виладувавшись так зо своєї „амуніції", знов заховується десь у тиші, щоб відзискати свою духову їдь, якою дише ціла його істота.

НІКОЛИ НЕ ДОБАЧИТЬ ДОБРИХ СТОРІН.

Такий „критик" ніколи не може добачити в іншому якоїсь доброї сторони. В кожній річі, хоч би якій гарній, він винюхає і погану сторону. Він належить до тої породи людей, що то йдуть до музею штуки й, оглядаючи якийсь прекрасний твір, починають крутити носом. Їх вражає краса цеї богині. А вониж привикли до чиряків, до бруду.

Вкінці ті люди не видержують, забігають ізза статуї і, винюхавши менше пристойне місце, починають верещати: „А дивіть, дивіть! Дивіться з того боку на статую! Хібаж можна за те статую називати гарною?"

ПРОКЛЯТА ЇДЬ.

Люди того покрою ціле життя дихають якоюсь патологічною злобою і їддю. Їх не бавлять, не радують, не ущасливлюють гарні, додатні річі на світі, тільки їх ущасливлюють чиряки і струпи. А коли тих чиряків нема, то ті люди попадають у душевне пригноблення; бо без чиряків вони відчувають брак духового корму, духової насолоди. Вони тоді напружують усю свою увагу, щоб таки десь знайти якесь темне місце, якесь найменше задраснення на суспільнім організмі, коли вже не порядного сочистого чиряка.

ТАКИХ У НАС БІЛЬШЕ.

Хай вибачить читач за цю безпосередню назву річей такими, якими вони дійсно є. Але в нашій суспільності є більше таких типів. Є між ними навіть „король", що має біля себе гурт відомих і невідомих щенюків, що дзявкають цілком таксамо, як їх „майстер". І ці щенюки враз з своїм „майстром" причиняються багато до того, що наше суспільне життя воняє. Вони то, враз зо своїм майстром, винюхують найменші рани на нашім суспільнім організмі і замісць річевою, позитивною критикою гоїти ці рани, стараються за всяку ціну затруїти їх отрутою; стараються розбабрувати рану так довго, аж доки вона порядно не почне гноїтись. Коли їм удасться це осягнути, вони починають радіти і гратулювати собі з „успіху".

НЕ ТВОРЯТЬ НІЧОГО ПОЗИТИВНОГО.

Люди цього покрою не вміють самі творити нічого позитивного. Себто, вони не створять ніякої організації, ні навіть комітету; не збудують самі ніякого суспільного руху; не висказують своїх гадок, якими шляхами ми повинні йти до нашого визволення; які ідеї ми повинні голосити широкому загалові; які концепції ми ма кого вчіпитися. Але як повинні творити в заграничній політиці; яку групу ми повинні піддержувати на рідних землях. Ні, цього робити вони не вміють. Коли все довкруги спить, то й вони сплять, бо нема, кого вчепитися. Але як тільки хтось рушить ногою, щоб щонебудь розпочати, — о! — вже є наші „критики" зо своїм „майстром" на чолі. І давай критикувати. І давай говорити, що те зле і те недобре; що та організація нездала, що той комітет непотрібний; що ті ідеї брехливі, що та концепція нерозумна, що ті групи продажні, і т. д., і т. д., аж до обриддження.

А притисніть коли таких „критикоманів" до стіни і запитайтесь: а як властиво повинно бути? — то вони зроблять таку здивовану міну, як той смердюх. Мовляв: „Ви хочете, щоб ми воювали зубами і пазурами? Ні, ми воюємо тільки вонючим плином".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Місячний мітінг Бр. св. Василія, від. 168, відбудеться в неділю, 6. березня, в годині 3-тій пополудні, в гали У. Н. Дому, 760 State St. Просимо всіх членів прибути, бо маємо нові справи до вирішення. — Григорій Дячишин, предс.; Григорій Бабин, кас.; Пилип Маник, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. ім. Івана Франка, від. 241, подає до відома своїм членам, що місячні з бори відбудуться в неділю, 6. березня, точно в годині 3-тій пополудні, на Лейсом Гол, Мейн стріт. Проситься всіх членів прийти на час. — Йосиф Ґалоншка, секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

СЕЙЛЕМ, МАСС.

Державне свято.

Заходом 12-го відділу МУН в Сейлем відбулося в нашій місцевості 5 грудня 1937 року традиційне Листопадове Свято.

Перед святом відправлено панахиду. Треба згадати, що о. Боберський провадив процесію з церкви на могилу невідомого стрільця, зладжену членами нашого відділу. При могилі члени держали почесну варту з крісами та були в однострях ОДВУ. Дівчата несли вінці, а хорунжі — прапори.

Підчас панахиди о. Боберський виголосив зворушливу проповідь про наші змагання та героїв листопадового зриву. Почесна чета віддала честь поляглим, а сурма заграла похоронний марш.

Після того почався концерт вступним словом Йосифа Ірхи, який у коротких словах представив чин листопадових героїв та попросив публику повстанням з місць віддати поклін упалим борцям.

Чоловічий хор під проводом Й. Ірхи відспівав кілька пісень, як „За нашою слободою" та „Журавлі". Були деклямації Івана Іваницького та Степанка Ірхи, а зо старших, панни Ольги Хруняк.

З грою на гармоніці виступив Іван Іваницький, якого публика викликувала, щоб налюбуватися його грою. Панни Марійка Петрик та Марія Бура відіграли піянові соля, а Ярослав Петрик відіграв на скрипці „Українські мельодії" в супроводі піяна своєї сестри, Марійки Петрик з Менчестер, Н. Г.

Святочний реферат про значіння 1-го листопаду 1918 року виголосив наш відомий працівник Н. Давискиба з Бостону, Масс., який докладно описав перебіг того історичного листопаду, як теж розказав про дальшу боротьбу українських націоналістів за наступний листопад.

Гром. Давискиба радо бере участь у наших імпрезах, і тим дає нам, молодим націоналістам, примір, як треба працювати для справи.

По рефераті знову виступив хор та відспівав „Ой, у лузі" й „Вже літ зо двісті". Після того підписаний подякував в імені відділу всім виконавцям та гостям, які прибули аж з Бостону, Менчестер, Н. Г., Лоренс, Масс., і Нюфріпорт.

На конець 4-літній Славко Ярош вийшов на сцену й сказав: „Слава Україні"! Прошу заспівати „Ще не вмерла Україна"!

По відспіванні гимну співано ще „Не пора", яка то пісня надзвичайно піднесла святочний настрій, який і так панував на салі впродовж цілого свята.

По святі публика довго розмовляла між собою. При цій нагоді гром. Давискиба, головний радний У. Н. Союзу, переповів про цю найстаршу нашу організацію, і сказав, що до неї повинні належати всі українці.

По відтягненні деяких видатків переслано через центральну управу ОДВУ $30 з призначенням для українських інвалідів у Львові.

Йосиф Ірха.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Академія в честь Ольги Басараб.

Заходами відділів 26, 5 і 31 Союзу Українок Америки влаштовано 13 лютого ц. р. в нашій місцевості святочну академію в річницю трагічної смерти Ольги з Левицьких Басараб.

Того дня вечором о. д-р Тиханський відправив жалібну панахиду за геройку, а потім усі пішли до „Української Хати" при вул. Грейлінґ, де точно в 7 год. почалася концертова програма.

Предсідниця 26 відділу, пані Кулинич, привитала публику кількома гарними словами й покликала до вступного слова П. Гнатюкову. Покликана бесідниця говорила про Ольгу Басараб як про найбільшу геройку українського жіноцтва. В промові вона також порушувала справу української молоди на рідних землях. Та молодь іде слідами великих українських героїв і підготовляє пімсту за кривди, заподіяні нашому народові ворогами, говорила бесідниця.

В концертовій програмі виступав „Дівочий Хор" під управою нашої молоденької, а вже добре відомої диригентки Ольги Блажовської. Хор вивязався зо свого завдання дуже добре. Марійка Костюк віддеклямувала вдоволяючо поему „Вже доцить сліз". Наша місцева співачка панна Топорівська відспівала своїм милим сопрановим голосом пісню „Цвітка дрібная", за що дістала грімкі оплески. Панна Шандяк дуже добре віддеклямувала поему „Могило, могило". Її деклямація відзначалася доброю вимовою і рухами, в чім вона перевищила інших.

Далі наступив живий образ укладу пані Хомякової, який зробив на глядачів якнайкраще враження. Образ представляв картину з героїчного життя Ольги Басараб, коли то вона працювала в Українській Військовій Організації. Рівночасно з живим образом пані Хомяк виголосила поему власного укладу п. з. „Передаю вам мої сестри", а слід за тим А. Гнатюкова відповіла також поезією п. з. „Твій заповіт радо беремо, геройко наша".

В другій частині програми були такі точки: спів Дівочого Хору, що знову випав дуже добре; реферат про життя О. Басараб, який виголосила з великим чуттям пані Ганиш; пані Будзол відспівала сопраном „Реве та стогне"; панна Бугай виголосила деклямацію „Геройка"; тутешня, широко відома скрипачка панна Козаркевич відіграла на скрипці кілька клясичних творів, чим додала поваги концертовій програмі. Пять-літня дівчинка Сірків дуже гарно віддеклямувала поезію „Поклін Геройці". Далі виступила добре знана співачка панні Сімінська і відспівала сольо „Я сьогодня щось дуже сумую". Грімкими оплесками публика змусила її виступити ще раз і вона відспівала „Місяцю ясний".

Кінцеве слово виголосила пані Сірко й, подякувавши присутним за таку чисельну участь, закликала українське жіноцтво, щоб громадно вступало в ряди Союзу Українок Америки. Дівочий Хор закінчив свято відспіванням „Ще не вмерла Україна". Дохід зо свята призначено на українських політичних вязнів у краю.

А. Гнатюкова.

З МУЗИКИ.

ДО ВИСТАВИ „НОКТЮРНА" І „КОЗАКА ГОЛОТИ".

Згадані вище вистави заініціювало товариство „Приятелі Української Музики", що поставило собі за завдання розголошувати твори української музики. Ця вистава відбудеться в неділю вечором, 6-го березня, у Washington Irving High School у Ню Йорку.

Згадана вистава гідна піддержки української публики не лише зпиводу новости опери Лисенка і музичної комедії Лопатинського-Козицького, але й тому, що вона користується першими оперовими виступами молодих (тут роджених) українських співаків, першим виступом молодих українських музик, згуртованих в Українському Орхестральному Товаристві, і першим виступом балету українського молодого балетмайстра, учня Фокіна, Івана Тараса. Ми певні, що почин нашої молоді в напрямі рідного мистецтва і культури здобуде собі симпатію і піддержку українського громадянства Ню Йорку й околиці.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МЕНВІЛ, Р. АЙ. Квартальні збори Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, відбудуться в неділю, 6. березня, в годині 1-шій пополудні, в У. Н. Домі на Компилай Гил. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо є важні справи до пологодження. Довгуючих членів проситься вирівняти свої довги, бо в противнім разі поступиться згідно з ухвалою. — Стефан Шевчук, предс.; П. Тиняк, кас.

МАЙНЕРСВІЛ, ПА. Місячний мітінг Бр. св. О. Николая, від. 78, відбудеться 5-го березня, зараз по Сл. Божій, в церковній гали на Фронт Стр. Кожний член, котрий був суспендований в місяці січні, а не вирівняв своїх довгів до братської каси, має прийти на мітінг і вирівняти свої довги. Котрі члени не вирівняють на мітінгу, то братська каса більше за таких членів не буде засилати розмету до головного уряду. Той член не буде більше членом у відділі, котрий не сповнить свого обовязку, як відділовий член. Проситься членів платити свої вкладки що місяця. Мітинги відбуваються що місяця в першу неділю по першім. — Т. Стеців, предс.; Антін Боньчак, кас.; Андрій Боньчак, фін. секр. Адреса секр.: Andro Bonczak, R. F. D. Box 106, Pottsville, Pa.

На концерті соліст грає на віольончелі. Мала Олюся шарпає маму за рукав:

— Чого хочеш, Олюнечко?

— Правда, мамусю, що як цей пан перепилує цю скриньку, то підемо додому?

— Скажи, Олюнечко, хто тебе сотворив?

— Бог, одначе таку малесеньку, а решта то я вже сала підросла...

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ФІНІКСВИЛ, ПА.

На лічницю у Львові.

Братство св. Петра і Павла, від. 321 У. Н. Союзу, ухвалило вислати з братської каси $5 на Народню Лічницю у Львові. Гроші вислано через Обєднання.

БЕРГЕНСФІЛД, Н. ДЖ.

З ювилею на народні цілі.

В неділю, 6 лютого, громадяни Василь і Юлія Романюк святкували 25-літній ювилей свого подружого життя. Було багато гостей з Ню Йорку і Пасейку. При добрій і веселій забаві Іван Ушетко попросив гостей, щоб зложили якусь жертву на визвольну боротьбу і часопис „Дніпро". Збіркою занялись І. Ушетко і Й. Процовия. Зложили по $1: о. В. Дяків, І. Ушетко, І. Баланда, Г. Боднар, І. Бойко, В. Романюк; по 50 ц.: Т. Петула, М. Бордник, П. Гоя, А. Дреган, Й. Гристко, І. Коцак, В. Баланда, Кобер, Мекклоски, І. Дреган. Разом $11.65. З того вислано через Обєднання $6.65 на визвольну боротьбу.

о. В. Дяків.

АРНОЛД, ПА.

З забави на народні цілі.

В суботу, 5 лютого, громадяни Петро і Розалія Зорина справляли 10-літній ювилей свого подружого життя. Діти Петра Зорини з першого подружжя, Орест і Параска, що є вчителькою в американській школі, справили з цеї нагоди своїм родичам несподівану забаву. А що вістка про цей ювилей розійшлася по інших громадянах, то на цю забаву прибуло чимало місцевих людей. Багато з них принесли дарунки. При забаві тостмайстрео. П. Зілінський завізвав гостей не забути і про Рідний Край і зложити якусь жертву на його ціль. Зібрано $15, які розділено: $5 на „Дніпро", $5 на Рідну Школу і $5 на політичних вязнів. На дві останні цілі вислано $10 через Обєднання. Жертвували: Т. Серняк $2; по $1.25: П. Зілінський, І. Різник; по $1: о. Г. Павловський, П. Зорина, І. Сокаль, І. Деркач, Д. Павляк; по 50 ц.: Д. Федан, Д. Пельц, Д. Волошин, І. Климчук, Л. Осипчук, І. Комінко; по 75 ц.: В. Сопків, М. Земледух; по 25 ц.: І. Лобур, О. Марійка, В. Кузьмиха, Т. Колодій.

В. Сопків.

БРОНКС, Н. Й.

Коляда на Рідну Школу й інвалідів.

Члени т-ва „Згода", від. 210 У. Н. С., В. Баковський, І. Франко, Н. Дзюма, Л. Кіндирись і Гнат Романів ходили цього року колядувати на Рідну Школу й інвалідів. Заколядували $39.75. Розходу на ґазоліну було $1.25. Осталих $38.50 вислано через Обєднання з таким призначенням: $30 на Рідну Школу і $8.50 на інвалідів.

Зложили коляду: П. Маюк $3; по $2: о. Д. Префета, В. Гинда; Н. Дзюма $1.25; по $1: І. Франко, В. Баковський, Г. Романів, Л. Кіндирись, Катерина Франко, Анна Голґрін, А. Ґренько, О. Яхніцький, Н. Безкоровайний, Д. Рід, С. Саляк, О. Дук, І. Павлишин, А. Пірозяк, Т. Данилів, О. Плескун, І. Кашинський, П. Саляк, С. Завадовський, М. Франків; по 50 ц.: І. Колосовський, Анна Колосовська, Й. Пазь; т-во „Згода" виасиґнувало з каси на Рідну Школу $10.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Збірка на політичних вязнів.

Заходом громадян, що походять з калуського повіту, відіграно у нас штуку „Старокраєве весілля". Після неї переведено серед присутніх збірку на політичних вязнів. По відтягненні 14 центів за оплату збірку в сумі $7.68 переслано через Обєднання на призначену ціль.

А. Іванів.

ПІТСБУРГ, ПА.

На памятник Маркіяна Шашкевича.

Замісць вінця на могилу о. Евстахія Сидоряка посилаємо через Обєднання $10 на памятник Маркіяна Шашкевича.

Володимир і Марія Малевич.

ВЧАСНЕ ЛІКУВАННЯ ЗМЕНШИТЬ НЕДУГИ ПІСТРЯКА НА ПОЛОВИНУ

Кожного року вмирає яких 130,000 людей у Злучених Державах від недуги пістряка (рака). Нема способів до переводжування діягнози цеї недуги, ані нема спеціяльних ліків на курацію тої недуги. Одначе випадки смерти від пістряка можна зменшити на половину. Кожного року можна врятувати життя від 60 до 70 тисячам жертв недуги пістряка, тому, що на самих початках цю недугу можна знищити при помочі раду або електричного пересвітлення (Екс-рей), або вирізати через переведення відповідної операції. Таку опінію медичних наук обговорює у своїх статтях Джейн Стафорд, медична авторка Освітнього Бюра.

Медичні експерти у лябораторіях цілого світу не відступають від мікроскопів; постійно перемішують і випробовують комплекси хемікалій та переводять експерименти на звірятах, намагаючись вишукати причини, задля яких люди занепадають на недугу пістряка. Та одначе відрадним явищем є, що життя недужих на пістряка можна врятувати без ожидання на результати дослідів учених.

Пістряк витворюється завсіди тоді, коли своєрідні маленькі клітини орґанізму, звані клітинами спочинку, дійшовши повного вершка росту та розвитку, йдуть на дикі вибрики, витворюючи наріст чи горбок, котрий виростає скорим темпом понад інші клітини, необхідні для життя людського орґанізму.

Пістряк має дві погані прикмети, а саме: перше, що на самих початках недуги не відчувається ані болів ані невигод, а друге, що хоч він починається на однім місці, то скоро поширюється на великий обшар і атакує віддалені частини орґанізму людини.

Пістряк грудний і матиці вбиває від 80 до 90 тисяч жінок у Злучених Державах кожного року. Більшість з тих нещасливих жертв можна вирятувати, тому, що того роду недуги даються найлекше вилікувати. Вони вчасно дають найпростіші сиґнали осторогй.

Пістряк на грудях починається від невеликої випуклини. Поодинока випуклина на грудях у кожної жінки поверх 30 років життя може бути поважного характеру. Незвичайне кривавлення це небезпечна ознака недуги пістряка в середині матиці.

Від недуги пістряка вмирає більше число жінок ніж чоловіків, а саме 60 відсотків припадає на жінок, а 40 на чоловіків. Щоб наче відплатити за цей нерівний поділ, більшість випадків пістряка в жінок дається скорше доглянути й успішно лікувати.

Пістряк шлунковий спричиняє найбільше смертей серед чоловіків. На жаль, майже в половині тих випадків нема вчасних сиґналів перестороги, щоб жертви можна рятувати. В другій половині випадків шлункового пістряка перші симптоми проявляються у нестравності. Всі люди, чоловіки та жінки, котрі терплять на хронічну нестравність, що не дається вилікувати медицинами, повинні піддатись екзамінації Екс-рей, щоби переконатись, чи нема пістряка.

Пістряк шкірний, на устах чи губах, це інша форма, що частіше буває у чоловіків ніж у жінок. Такі випадки недуги пістряка можна вилікувати на 90 відсотків, але коли їх занедбати, то вони можуть безоглядно сточити великі розміри тіла.

Коли можемо надіятись, що наука остаточно переможе пістряка, неґайним питанням, каже Джейн Стафорд, являється це, щоб „не шукати ліку на пістряка, але пошукувати пістряка, поки він іще вилікувальний".

— Працю коло вишукування пістряка, поки він іще вилікувальний через операцію, Екс-рей або рад, мусять виконувати обі сторони: лікарі й недужі. Нема окремої діяґнози на пістряка, як це буває з цукрицею. Стан не зраджує себе на такі дослідження, тому, що перші стадії не витворюють змін, котрі булиб спостерегані у крові. Одначе пістряк дає сиґнали осторогй. Важно, щоби бути свідомим тих сиґналів і вчасно запобігати тому.

ФЛІС.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЕТЕРСОН, Н. ДЖ. Братство ім. Тараса Шевченка, від. 64, подає до відома всім своїм членам, що місячні збори відбудуться в суботу, 5. березня, в годині 7-мій ввечір, у St. Boniface Hall, 345 Main St. Просимо всіх членів прибути на ці збори. — Петро Криловський, предс.; Іван Бурнас, секр.; Сергій Винярський, кос.; Стефан Сасавський, фін. секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Квартальні збори Тов. ім. Богдана Хмельницького під покр. Пресв. Тройці, від. 158, відбудуться в суботу, 5. березня, в год. 8-мій ввечір, в У. Н. Домі, 216-18 Гренд ул. Повинність кожного члена прийти й вирівняти залеглости, привести нових кандидатів, як до Тов. так і до Союзу. — Ю. Павчак, пр.; Іл. Пагут, кас.; Д. Сенюта, секр.

ВИЛКС-БЕРРІ, ПА. Квартальний мітинґ Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, відбудеться в неділю, 6. березня, в гали церковній, зараз по Сл. Божій. Обовязком всіх членів явитись на цей мітинґ, бо маємо кілька важних справ до рішення і щоб всі довгуючі члени вирівняли свої залеглости, щоб не треба було уживати приписаних параграфів. — Уряд.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

COSSACK FOLK DANCES ARE PRESENTED TO LARGE CROWD IN WEST ALIQUIPPA HALL

Clever rendition of Cossack folk dances and an excellent concert presented last Sunday evening, February 13, delighted a large audience at the Slovak National hall in West Aliquippa. The program was carried out under the sponsorship of St. John's club for the benefit of St. George's church.

Nicholas Arseny, Ukrainian dancing instructor, was in charge of the folk dances in which West Aliquippa children participated, in company with Ukrainian ballet dancers from Monessen and varius localities in the Greater Pittsburgh area.

The dancers, attrired in colorful folk costumes, interpreted faithfully the various Cossack dances created by the famous ballet master, Vasil Avramenko.

The West Aliquippa representation included little Betty Beca, who gave a solo dance numberf; Frank Haber and Mary Chabala, who teamed in an excellent duet; as well as such other as Edward Chismar, Stephen Haber, Rose Chismar, and Albert Haber.

Mixed choir members of St. George's church, conducted by Joakim Ratzin, aided the proceedings by singing several popular folk selections. Mary Kellok, talented soprano, sang two solo numbers which were highly appreciated by the attentive audience.

Dancing was the diversion of the evening with music furnished by Andrew Sabo and his Music Makers orchestra of Ambridge. Out of town guests joining in the festivities were from Pittsburgh, Ambridge, Monessen, Butler, Midland, McKees Rocks, and Weirton, W. Va.

Rev. John Kallok was in charge of the event and was ably assisted by Joakim Ratzin, Michael Dzama, Joseph Tomko, John Dzumba, Michael Malackanich, John Fetkovich, Jr., Michael Pinkosky, and and members of St. John the Chrysostom club. Thie committee and other church officials wish to thank all those who took part in making the affair a success.

(The Aliquippa Gazette, February 18, 1938)

ВІДКИ ПОХОДЯТЬ ПОЖИТОЧНІ РОСТИНИ

Відки взялися такі ростини, як жито пшениця, чай, риж і інші?

З усіх тих ростин лише жито знало населення Европи ще в камяній добі. Одначе — цікаве — аж до І. століття після Христа не перейшло жито до країн поза Альпи. Тоді, коли на північ від тих гір плекали та їли жито, то Рим і Греція не знали зовсім того збіжжя. Римський природник Пліній (23—79 р. після Христа) описує жито як ростину невідому в Римі та в Італії та що її плекають „таврійці", себто мешканці гір Таврів, в Альпах.

Пшениця походить із Єгипту і відтам продісталась Середземним морем до греків і римлян. І до нинішніх днів теж пшениця, а не жито є улюбленим збіжжям романських народів.

Риж має свою батьківщину у східній Азії, де є теж головною поживою населення. В Японії приладжують з рижу яких 300 страв. До Европи привіз риж Олександер Великий (327 року перед Хр.) із великої виправи до Індії. Пізніше привезли риж у середньовічних часах араби, як завоювали Еспанію.

З Азії походить теж чай. Европа зазнайомилася з тією ростиною завдяки голяндсько-індійській компанії, яка привезла чай і навчила пити вивар із неї в 17. столітті.

Батьківщиною кави є Африка, а саме Абісинія (Етіопія). Плекали каву етіопські верховинці, яких звали кафеpо. Спершу кава не була напитком, лише стравою. Етіопці смажать зернята кави на товщі та їдять її як приправу до вареної кукурудзи. Зеренця кави, яка є в торговлі по всьому світі, це поправді кістки з мясистого овоча. Отже в Арабії й Етіопії жують каву насухо або варять і їдять. На Яві та Суматрі роблять вивар із листя кави, який пють так, як чай.

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ. (96)

Кавуру провадив попереду Анету, тримаючи на поготівлі спису. За ними цілий час слідувала Нкіма. Вони перейшли широкий ліс, порослий густими деревами, і вкінці вийшли на поляну. Здалека видніли невисокі гори, у підніжжя яких видніло село, загороджене високим муром. Кавуру з Анетою попрямували до села. Але Нкіма залякалася і здержалася.

Величезна брама в мурі піднеслася мов якась пащека кита і туди ввійшли кавуру і ніжна Анета. Сотки дівчат переходили цею таємничою брамою, але ні одна з них звідтам не повернулась. Анета не знала, чого її туди провадить дикун. Та вона не сподівалася нічого доброго. Зрезиґнована, приготована на найгірше, вона вступила в царство кавурів.

Коли брама закрилася, Нкіма зо зворушення підскочила кілька разів і, запищавши, кинулася назад до Тарзана. Вона інстинктом відчула, що це така ситуація, в якій Тарзан мусів би щось робити. Впродовж кількох годин задихана і схвильована вона добилася назад до товариства Тарзана й, вискакуючи йому на рамя, почала йому все розказувати.

Під пахою Нкіма ще далі тримала патик з листом. Приглядаючись до листа, Тарзан із здивуванням запримітив, що письмо нагадує дуже писання Джейн. Він узяв листа й перечитуючи його, довідався про долю Джейн. „Де ти взяла цього листа?" — запитав він схвильовано Нкіми. Та Нкіма про листа зовсім забула. Інша подія вибила їй з голови першу.